

**አብ ቅነዕ መትከላዊ መርሆ ዝተመሰረተ ዝምድና፡
ሓይልታት ተቃውሞ፡ ህጹጽ እዋናዊ ጠለብ እዩ።**

ዝምድናታት ሓይልታት ተቃውሞ ኤርትራ፡ አብ ቅነዕ መርሆ ዝተሰረተ ክኸውን ኣሎዎ ክበሃል እንክሎ ትርጉሙ ኣገዩ ዕዙዝ እዩ። ናይ ዝምድናታትና መሰረታዊ መበገሲ፡ ገምጋም ህሉው ኩነታት ሃገርን ህዝብን ኤርትራ እዩ። ነብሲ ወክፍ ፖሎቲካዊ ሓይሊ፡ ካብዚ ተበጊሱ እዩ እዋናውን ዘላቕን መፍትሒታት፡ ብደረጃ ፖሎቲካዊ ፕሮግራም ዝቐርጽ። በብመድረኹ ንዝቐምጠም ዕላማታት ዘዕውት፡ ንሕቶ ምልመላ፣ ህንጻትን ምውፋርን ሓይልታት ዘነጸር ስትራቴጂ፣ ፖሊሲታትን ናይ ተግባር ስልታታትን ዝሕንጽጽ። ኩሎም ፖሊሲታት፣ ስትራቴጂታትን ስልታታትን ናይ ሓደ ፖሎቲካዊ ውድብ ነጻብራቕ ፖሎቲካዊ ዕላምኡ ክኾኑ ኣሎዎም። ንመሰረታዊ እምነታት ተግዛኒቲ ዘይኮኑ ስትራቴጂታትን ስልታታትን፡ ጊዜያዊ ረብሓ ካብ ምምላእ ሓሊፎም ትርጉም የብሎምን። ስለዚ ኩሉ ጊዜ አብ ምንጻር ፖሊሲ፣ ስትራቴጂን ስልታትን ቱኸረት ዘድልዩ መሰረታዊ ሕቶ እንተሃልዩ፡ ንፖሎቲካዊ ፕሮግራም ናይቲ ውድብ ክሰብ ክንደይ ኣገልገልቲ እዩም ዝብል እዩ።

አብ ገምጋም ህልው ኩነታት ኤርትራ፡ ተመሳሳሊ ኣረኣኢያ ዘለዎም ፖሎቲካዊ ውድባት፡ ተመሳሳሊ ፖሎቲካዊ ኣማራጺ(ፖሎቲካዊ ፕሮግራም) ክውንኑ ከም ውሁብ ክውሰድ ይከኣል። እንተኾነ ግን፡ እዚ ናይ ኩሉ ጊዜ ሓቂዩ ማለት ኣይኮነን። ንኣብነት፡- ስርዓት ህግደፍ፡ ንኩሎም ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላት ዝግፈን ምዃን፣ ፍትሕን ርትዕን ዝበሃል ኣልቦ ምግባር፣ ብዓንደ ርእሱ፡ ብሰፊሕን ንቐሕን ተሳትፎ ህዝብታትናን ፖሎቲካዊ ሓይልታትን ዝጸደቐ ሃገራዊ ቅዋም ዘይብሉ ምዃን ጸሓይ ዝወቕዖ ሓቂ እዩ። ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ኩሎም ጽላታት ቁጠባ ኣብ ትሕቲ ሙሉእ ዋንነት መንግስቲ ገቢቲ፡ ጉጅላዊ ስልጣኑ መደልደሊ ይጥቀመሉ ምህላዉ ዘየካትዕ እዩ። እዚ ስርዓትዚ ብፈላሊኻ ግዛእ ስልቲ እናተመርኩ፡ ንሃይማኖታዊ እምነታት ክገህስ ምጽናሙን ምህላዉን ሓቂ እዩ። ብሄራት ኤርትራ መሰሎም ማዕርነቶምን ጥራሕ ዘይኮነስ ህልውናኦም ዝኸሓደ ምዃን፡ ናይ ሓባር ሚዛን ከቐምጡ ይኸእሉ። ኮታስ ብፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ አብ ዘበን ስልጣኑ፡ ብዝተፈላለዩ መልክዓት ዝግለጹ በደላት ዘይበጽሑ ክፋል ሕብረተ-ሰብ የልቦን ኣብ ዝብሉ ሓቕታት ሓባራዊ ገምጋም ከቐምጡ ይኸእሉዮም። እዚ ንህልው ክውንነት ሃገርና ዘንጸባርቕ ሓባራዊ ገምጋም፡ መፍትሒኡ እንታይ ይኹን ኣብ ዝብል ግን፡ ኣብ ሞንጎ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኣብ ኣማራጺ ሓሳብ ፍልልይ ክህሉ ይኸእል።

ንኣብነት፡ ካብ ህሉው ባህሪያት ስርዓት ህግደፍ ብምብጋስ፡ ንመጻኢት ኤርትራ ዝሓሸ ስርዓት እንታይ ይኹን ዝብል መሰረታዊ ሕቶ- ገሊጻም ሊበራላዊ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት(ፕሪዚዳንታዊ) ከም ዝሓሸ መፍትሒ ከቐምጡ ይኸእሉ። ምስ ናይ መሬት ሕቶ ብዝተሓሰረ ድማ፡ መሬት ብውልቀ ክውነን፡ ክሸየጥን ክልወጥን ሙሉእ መሰል ዘረጋግጽ ክኸውን ኣሎዎ፤ ናይ ብሄራት መሰልን ማዕርነትን ድማ፡ ኣብ ክሊ ልኣላውነትን ሓደነትን ኤርትራ ጥራሕ ይረጋገጽ ኣሎም ከም ፍታሕ ዘቐምጡ ክኾኑ ይኸእሉ። እዚ ባዕሉ ዝኸኣለ ፖሎቲካዊ ኣማራጺዮ።

በቲ ካልእ ሸነኽ ድማ፡ ንብዙሕነታዊ ክውንነት ህዝብታትና ኣብ ጸብጻብ ብምእታው፡ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ክትከል፣ ናይ መሬት ሕቶ፡ ኣብ ትሕቲ ህዝባዊ ዲሞክራሲያዊ መንግስቲ ክውነን፡ መሬት ክሸየጥን ክልወጥን ዘይፈቅድ፣ ንኣረስታይ መሬት ብማዕረ ተመቐሉም ክጥቀመሉ፡ ምስ ድልየትን ተበግሶን ኣፍራይነቱ ብዘይንጸ መንገዲ፡ በብእዋኑ ናይ መሬት ምድልዳል ክግበር ዝኣምኑ ክኾኑ ይኸእሉ። ኣብ ሕቶ ብሄራት ድማ፡ ኣብ ማዕርነትን ፍቶትን ዝተመሰረተ ዲሞክራሲያዊ ሓደነት ንምርግጋጽ፡ ብሄራት ናይ ባዕላቶም ዕድል ባዕላቶም ናይ ምውሳን መሰሎም ብዘይ ደረት ክኸበረሎም ይግባእ ዝብል እምነት ዘለዎም ክኾኑ ይኸእሉ። እዚ ድማ ካልእ ባዕሉ ዝኸኣለ ፖሎቲካዊ ኣማራጺዮ። ንኣብነት ውድብና ሰደግኤ ነዚ ካልኣይ ኣማራጺ ዝኣምንን ንምዕዋቱ እናተቐለሰሉ ዝመጽን እዩ።

ብዘይካዞም ካብ ሓባራዊ ገምጋም ህሉው ኩነታት ተበጊሶም፡ ግን ድማ፡ ዝተፈላለዩ መፍትሒ ሓሳባት(ፖሎቲካዊ ኣማራጺታት) ዘቐምጡ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ወጻኢ፡ ኣብ ማእከል ኮይኖም ዝዋሰኑ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ምህላዎም ዘይሰሓት እዩ። ብርግጽ እዞም ኣብ ሞንጎ ዝዋሰኑ ፖሎቲካዊ ሓይልታት፡ መደብ-ዕድሃም ኣብ ቃራና ዘቐምጡ ነናይ ባዕላቶም ምክንያት ከምዘለዎም ፍሉጥ እዩ። ውዲሉ ሓዲሩ ግን፡ ካብተን ክልተ ኣብ ላዕሊ ዝተቐመጠ ንጹራት ፖሎቲካዊ ኣማራጺታት ወጻኢ ክኾኑ ኣይከእሉን። ምስ ብቐዓት፣ ምውህላል ተሞክሮን ምዕባላ ህሉው ንቐሕት ህዝብታትና ተኣሳሲሩ ዝንጸር ምዃኑ ኣይተርፍን። ኣብ ሞንጎ ተንጠልጠልካ ምቕጻል ስለዘይከኣል።

አብ ሞንጎቶም ካብ ህሉው ሓባራዊ ገምጋም ኩነታት ኤርትራ ተበጊሶም፡ ተመሳሳሊ ፖሎቲካዊ ኣማራጺ ዘቐምጡ ሓይልታት ክምስረት ዝግበእ ምሕዝነት፡ ኣብ ዘላቕ ዕላማታት ዝተመሰረተ ስትራቴጂያዊ ምሕዝነት ይኸውን። ብርግጽ ኪንዩ መሰረታዊ ዕላማታት ዝመጹ ኣገደስቲ መዐቀኒታት ምህላዎም ብዘይ ምዝንጋዕ እዩ። እዚ፡ እቲ ወሳኒ ረጃሒ ናይቲ ዝምድና ምዃኑ ንምንጻርዮ።

አብ ሞንጎቶም አብ ህሉው ኩነታት ምግምጋም ሓባራዊ ሚዛን ዘለዎም፣ አብ መልክዕ ውደባ ይኹን ባህሪ ናይቲ ክትከል ዝቃለሱሉ ፖሎቲካዊ ስርዓት፣ አብ ሃገራዊ ሓድነት ስግኣት ዘይፈጥር ምዃኑ ሓባራዊ ዕግበት ዘለዎም፣ ግን ድማ አብ መፍትሒ ሓሳባት/አማራጺታት ዝተፈላለዩ አማራጺ ሓሳባት ዝሓዙ ፖሎቲካዊ ውድባት፣ እንተወሓደ አብ መድረኻዊ ሕቶታት ሓባራዊ መርገጽ ክህልዎም ውሁብ እዩ። 1ይ. ናይ ኩሎም ጸገማትና ቀንዲ ተሓታቲ ስርዓት ህግደፍ ምዃኑ፤ ነዚ ስርዓት ዚ ብቐዳምነት ምውጋድ ድማ፣ ንሓባራዊ ረብሓ ዘገልግል ምዃኑ፤ 2ይ. ፖሎቲካዊ ስልጣን ካብ ድምጺ ህዝቢ ከም ዝርከብ ብምእማን፣ ድሕሪ ውድቀት ስርዓት ህግደፍ፣ ዝህሉ መሰጋገሪ መድረኽ ሰላማውን ዲሞክራሲያውን ኮይኑ ክዘዘም፣ ናይ ሓባር ዕግበት ክህልዎም ዝኽእል ብምዃኑ፣ አብ ምዕዋት ህጹጻት መድረኻዊ ዕላማታት፣ ዓቕምታቶም ኣወሃሂዶም ዝቃለሱሉ ምሕዝነት ክፈጥሩ ከምዝግበእም ዘካትዕ ኣይኮነን። አብ ትሕቲ ብንጹር መትከላዊ መርሆ ዝተገርሐ ሰፊሕ ሕብረ-ብሄራዊ ግንባር ይዛመዱ ማለት እዩ።

ብኣንጻሩ አብ ሞንጎ ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ፣ አብ ገምጋም ህሉው ኩነታት ሃገርናን ህዝብታትናን፣ ባህርያት ህሉው ስርዓት፣ አብ ፖሎቲካዊ ዕላማታት፣ ስትራቴጂን ስልትን ርእይታት ፍልልያት ዘለዎም ኣሎዉ።።

ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፣ አብ ዘበነ ስልጣኑ፣ አብ ልዕሊ ህዝብታት ኤርትራ፣ ዝተፈላለዩ መልክዓት ዘለዎም፣ ወጽዓታትን ግህሰት ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላት ከውርድ ጸኒሑን ኣሎን። ሓደ ካብእም ድማ፣ ምግባስ መሰል ሃይማኖታዊ እምነታት እዩ። አብዞም ዝሓለፉ ልዕሊ 22 ዓመታት ዘበነ ስልጣን ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ፣ አብ ልዕሊ ኣመንቲ ሃይማኖታት፣ እስልምናን ክርስትናን፣ ገደብ ኣልቦ ግፍዓታት እናውረደ መጸኢ ኣሎ። ነቶም ብብእዎኑ አብ ልዕሊ ኣመንቲ ሃይማኖታት እናውረደም ዝጸንሑን ዘሎን ግፍዓታት ቀንዲ መበገሲኦም፣ ፖሎቲካዊ ስልጣን ኢሳይያስን ጉጅለኡን ንምሕላው ጥራሕ እዩ። እቶም ግህሰታት፣ ዝተፈላለዩ መግለጺታት ዝዋሃዎም እዮም። ንኣብነት፣ ኣመንቲ ሃይማኖት ጀሆሻን ጳንጠ ቆስጣልን ምስ ሃገራዊ ኣገልግሎት ብዝተታሓሓዙ፣ ከቢድ ግፍዓታት ወሪዱም፤ ሃገራዊ መንነቶም ክሳብ ምምንጻብ ዝኸደ ግፍዓት ቦደልን ዝተቐበሉ ወገናት እዮም። ኣመንቲ ሃይማኖት እስልምና ዝኾነ መራሕቲ ሃይማኖትን መማህራንን ድማ፣ መሳርሒ ጀሃዳዊ ምንቅስቃስ ዝብል ሽም ተለጠፉዎም፣ ንማእሰርቲ፣ ምስዋርን ሞትን ተቐባዪ ስድስት ስድስት መራሕቲ ኦርቶዶክስን ካቶሊክን ዝወርድ ዘሎ ግህሰት መሰልን ማእሰርትን ድማ፣ ካልእ ክፉእ መግለጺ ፋሽስታዊ ስርዓት ኢሳይያስ እዩ። እዚ ስርዓት ዚ፣ ዝቐርቦን ዝርሕቆን ሃይማኖት ዘይብሉ፣ ብብእዎኑ አብ ልዕሊ ኣመንቲ፣ ሰፍ ዘይብሉ ግህሰታት እናውረደ ዝመጸ፣ እንተኸኢሉ፣ ሃይማኖት ዘይብሉ ህግደፍዊ ማሕበረሰብ ክሃንጽ ዝህቅን ዘሎ ጨካኝ ስርዓት እዩ። ስለዚ ናይ ህዝብታትና ናይ ሃይማኖት መሰል ሕቶ፣ ተባራሪን እዋናውን ናይ ዲሞክራሲ ሕቶ ምዃኑ ዘካትዕ ኣይኮነን።

አብ ሞንጎ ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ፣ ምስ ናይ ሃይማኖት ሕቶ ብዝተሓሰረ ዝተፈላለዩ ገምጋማትን ኣረኣእያታት እናተንጸባረቐ ምምጸኦም ግን ሓቂ እዩ። ገለ ወገናት፣ አብ ልዕሊ ሓደ ሃይማኖት ዝወርድ ግህሰትን ቦደልን ካብ ክልኡት ዝኸፍኡ ገይሮም ብምጉላህ፣ ትሑት ንቕሓት ህዝብታትናን ናይ ከባቢ ጽልዋን ብምጥቃም፣ ፖሎቲካዊ ፕሮግራም ቀሪጸም አብ ሃይማኖት ዝተመስረተ ውደባ ፈጠሮም ጸረ ህግደፍ ቃልሲ ከካይዱ ዝጸንሑ ኣሎዉ። እዚ መልክዕ ውደባዚ ሓዘም ዝተበገሱ ተቐባሪቲ፣ አብ ሓደ እዋን፣ ናብ ጫፍ ዝኸደ ተግባራዊ ምንቅስቃስ የካይዱ ምንባሮም ዝዘንጋዕ ኣይኮነን። እዚ ኣንፈት ዚ አብ መስርሕ መልክዕ እናለወጠ ዝመጸኡ እተኾነ፣ መሰረታዊ ትሕዝቱኡ (ዕላምኡን መልክዕ ውደባኡን) ግን ኣይተቐየረን ዘሎ። ክሳብ ሎሚ አብ ሃይማኖት ዝተመስረቱ ውድባት ሃንጸም ኣንጻር ህግደፍ ዝቃለሱ ዘለዉ፣ ካብ ኣመንቲ ሃይማኖት እስልምና ዝኾነ ውሳኔት ኤርትራውያን ወገናትና ጥራሕ ምዃኖም አብ ባይታ ዘሎ ሓቂ እዩ።

ብቲ ካልእ ወገን ድማ፣ አብ ሃገርና ሓደ ኣዝዩ ዝኸፍኡ ካልእ ዝጠዓም ዝበሃል ሃይማኖት የሎን። ኩሎም ሃይማኖታትና ብህሉው ስርዓት ህግደፍ ተራኺሶምን ተቀሪዶምን ኣሎዉ። አብ ሃገርና ዝኾነ ይኹን ኣማኒ ሃይማኖት፣ ብነጻነት ምስ ፈጣሪኡ ተራኺቡ ጸሎት ከካይድ መሰሉ ዝተነፍገ እዩ። ዓባይቲ መራሕቲ ሃይማኖታትና ንማእሰርቲ፣ ሞትን ምስዋርን ግዱድ ውትህድርናን ተቐባዪ ስምዖም። ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፣ ብኹሉ መለክዒታት፣ ሃይማኖታትና፣ መሳርሒ ፖሎቲካዊ ስልጣኑ ክገብረን ከይሰልኸዩ ዝሰርሕ ዘሎ እዩ። ስለዚ ናይ ሃይማኖት ሕቶ ከም መሰረታዊ ናይ ዜጋታት ናይ ዲሞክራሲ ሕቶ፣ ብሃገር ደረጃ ብሓባር ክንቃለሱሉ ዝግባእ ምበር፣ ሓደ ሃይማኖት ካብቲ ካልእ ሃይማኖት ዝተፈለየን ዝኸበደን ቦደል ከምዝበጸሐ ብዘሰምዕ፣ ናብ ሓደ ሃይማኖት ዝዘወገ ፖሎቲካዊ ስርዓት ንምትካል ዝዓለመ ፖሎቲካዊ አማራጺ ምሓዝ፣ ንህሉው ኤርትራዊ ክውንነት ዘዩንጸባረቐ፣ መልክዕ ውደባኡ ይኹን ከወውቶ ተበገሱሉ ዘሎ ዕላማ ግጉይ እዩ ዝብል እምነት ዘለዎም ኣሎዉ። ካብኡ ንላዕሊ ድማ፣ ንህሉው ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ብምውጋድ፣ ህዝብን ሃገርን ካብ ኣንጻላልዮም ዘሎ ናይ ብርሰት ሓደጋ ንምንጋፍ አብ እነካይዶ ቃልሲ፣ ክነረጋግጽ ዝግባእ ሃገራዊ ሓድነት አብ ሓደጋ ዘውድቕ እዩ። ምስ ብዙሕነታዊ ክውንነትና ዝኸይድ መልክዕ ውደባን ዕላማን ኣይኮነን ዝብል እምነት ዘለዎም ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኣሎዉ።

አብ ሞንጎዞም ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ዘሎ ናይ ኣረኣእያ ፍልልይ፣ ካብ ገምጋም ህሉው ኩነታት ሃገርናን ህዝብታትናን ዝብገስ ናይ ዕላማን መልክዕ ውደባን ፍልልይ ብምዃኑ፣ ብቐሊሉ ዝተዓረቐ ኣይኮነን። አብ ሞንጎዞም ፖሎቲካዊ

ሓይልታትና ዝጸንሑን ዘሎን ዘይምትእምማንን ምጥርጣርን ኣብ ቦትኡ እናሃለው፡ ንኩሎም እተራኽብ ቀጣን ገመድ፡ ስርዓት ህግደፍ ናይ ሓባር ጸላኢና ምኅኑ ጥራሕ እዩ።

ኣብ ሞንጎ ሃይማኖታዊ ውድባትን ካልኣት ብሄራውያንን ሕብረ ብሄራውያንን ውድባትን ዘሎ ፍልልይ፡ ብድምጺ ህዝቢ ክግን ዝብል ሓባራዊ ምርድዳእ ምብጻሕ፡ ናብ ዘይ-እዋናዊ ግርጭት ከይንኣቱ ዝከላኸል ቅኑዕ መርሆ እዩ። ፖሎቲካዊ ሓይልታት፡ ኣብ ገምጋም ህልው ኩነታት፣ ዕላማን መልክዕ ውደባን ዘለና ፍልልይ ከም ዘለዎ ኮይኑ፡ ክንቃለስ ዘገደደና ቀንዲ ረጃሑ፡ ፖሎቲካዊ ስልጣን ንበይኑ ብሒቱ ዘሎ ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ እዩ። ስለዝኾነ ድማ፡ ቀዳማይ ናይ ሓባር ጸላኢ ዘለና ኤርትራውያን ኣሕዋትን ኣሓትን ተቃላስቲ ምኅኑ ዘካትዕ ኣይኮነን። ዕምቆት ፖሎቲካውን ውደባውን ፍልልያትና ዘይሰገር ኮይኑ፡ ኣንጻር ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ ዘቐንዕ ቃልስና ከነወሃህድ ዝጠቐመና ቅኑዕ መርሆ ዝተኸተለ ዝምድና፡ ኣብ ሰላማዊ ሓባራዊ ናብራ ዘትከለ ፖሎቲካዊ ዝምድና እዩ። እዚ ዝምድናዚ፡ ህዝብን ሃገርን ብህጹጽ ንምድሓን ኣብ ነካይዶ ቃልሲ፡ ህዝብታትና ንጹር መንነት ፖሎቲካዊ ሓይልታቶም ኣለልዮም፡ ኣብ ጎድኒ ውድባቶም ብእምነትን ብጸንዓትን ክስለፉ፡ ኣብ መስርሕ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ድማ፡ ንቐሕን ሰፊሕን ተሳትፎኦም ከረጋግጹ ዘብቀዎምዩ።

ስለዝኾነውን ህዝብን ሃገርን ብቐዳምነት ካብ ሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ንምድሓን ይኹን፡ ድሕሪ ውድቀት ስርዓት ህግደፍ እንኣትዎ መሰጋገሪ መድረኽ፡ ሰላማውን ዲሞክራሲያውን ኮይኑ ክዛዘም፡ ንቐሕን ሰፊሕን ተሳትፎ ህዝብታትና ዝስሕቡ መትከላውን ኣብ ቅኑዕ ራእይ ዝተመስረተ ናይ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ዝምድና ምክታል ኣማራጺ ዘይብሉ ህጹጽ እዋናዊ ሕቶዩ ኢልና ንኣምን። እዚ ቅኑዕ መርሆዚ ድማ፡ መሰረታዊ ናይ ኣረኣእያ ለውጢ ኣብቲ ንልዕሊ 10 ዓመታት ዝተኸተልናዮ ካብ ቅልውላው ናብ ዝኸፍኦ ቅልውላው እናሸመመና ዝመጸ፡ ናይ ፖሎቲካዊ ሓይልታትና ዘይመትከላውን፡ ኣብ ቅኑዕ ራእይ ዘይተመስረተ ናይ ቃልሲ ዝምድናታትና እዩ ንብል።

ንሕሉፍ ተሞኩሮ ዝምድናታት ፖሎቲካዊ ሓይልታትና ምስ እንፍትሽ፡ ኣብ ሕድሕዶም ብፖሎቲካዊ ቻርተር፣ ውድባዊ ቅዋምን መልክዕ ኣወዳድባን ዘይደላለዩ ሓይልታት ዝሓቆፈ ምንባርን ምህላወን ዘይከሓድ ሓቂ እዩ። ጉዕዞ ዝምድናታትና ምስ እንድህስስ፡ እንተዓባዩ ኣብ ሞንጎ ፖሎቲካዊ ሓይልታትና ብደገ ዝረከ በሊሕ ግርጭታት ካብ ምክልኻል ሓሊፉ፡ ናይ ለውጢ መሳርሒ ኮይኑ ዘገልገለ እዋን ከምዘየለ ሕሉፍን-ህሉውን ተሞኩሮና ምስክር እዩ።

ምሕዝታትና፡ ኣብ ዲሞክራሲያዊ ቃልስና ዘመዝገቡዎ ለውጢ ዘይምህላዉ ዘካትዕኳ እንተዘይኮነ፡ ከም ንቡር እናተወሰዱን እናተለመዱን ብምምጽኦም፡ ንመሰረታዊ ምትዕርራይ ዝደፍኡ ሓደሽቲ ኣረኣእያታት ክቐልቀሉ እንከሎዉ፡ ተቐባልነት ከይረኽቡ፡ ዘበርግጉ ትርጉማት ክወሃቦም ጸኒሑን ኣሎን። ሕሉፍ ሓሊፉ፡ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ክግዝኡሎም ዝግባእ መትከላዊ መርሆታት ብግቡእ ዝርድኡ መራሕቲ ውድባት ከይተረፉ፡ ዘቃልሑዎ ኣውያት እንክትሰምዕ፡ “ናብራ እንተተባሂሉ መቓብርውን ይመውቑዩ” ዝብል ምስላ ክትዝክር ይገብር እዩ።

ውድብና ሰደግኤ፡ ሕሉፍ ዝምድናታት ሓይልታት ተቓውሞ፡ ማእከሉ ጊዜያዊ ረብሓምበር፡ ኣብ ቅኑዕ መትከላዊ መርሆታት ዝተሰረተ ኣይነበረን፤ ኣይኮነንውን ኢሉ ብጸንዓት ይኣምን። ስለዝኾነ ድማ፡ ከም ፖሎቲካዊ ሓይልታት፡ ኣብ ሓባራዊ ዕላማታትና ዘተኣማምን ዝምድና ፈጠርና፡ ህዝብን ሃገርን ኣብ ምድሓን፡ ንጡፍን ንቐሕን ተሳትፎ ህዝብታትና ክንስሕቡ ብቐኑዕ መርሆ ዝተመርሐ ናይ ቃልሲ ምሕዝነት ክንምስርት የድልየና። ሰፊሕ ሃገራዊ ጽላል ፖሎቲካዊ ውድባትና፣ ሲቪክ ማሕበራት ህዝብን ዝኾነ “ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ” ህዝብን ሃገርን ኣብ ምድሓን ኣወንታዊ ተራ ዝህልዎ፡ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ናይ ቃልሲ ምሕዝነቶም ኣብ ቅኑዕ መትከላዊ መርሆታት ዝተመስረተ ምስ ዝኸውን ጥራሕዩ። ስለዝኾነውን፡ ውድብና ሰደግኤ፡ ኣብ 6ይ-ውድባዊ ጉባኤኡ ዝሓንጸጸም ናይ ምሕዝነትን ሓድነትን ቅንዓት ፖሎቲካዊ ውሳኔታቱ ንምዕዋት ከይተሓለለ ክቃለስ እዩ።